

ÅRSMELDING 2024

TELEMARK
MUSEUM

Norsk Industri-
Arbeidermuseum

vest-telemark
museum

TELEMARKSARKIVET

Telemarksarkivet er et faglig nettverk ved de tre konsoliderte museene i Telemark; Telemark museum, Vest-Telemark museum og Norsk industriarbeidermuseum, inkludert Arbeiderbevegelsens arkiv i Telemark.

Norsk industriarbeidermuseum

Telemark museum

Vest-Telemark museum

*Forsidefoto: Halvorsens flyttebyrå flyttet arkiver på Telemark museum senhøsten 2024.
Foto: Mulle Media*

Om oss

Telemark fylkeskommune tok initiativ til å utrede hvordan privatarkivsektoren skulle best ivaretas i vårt fylke i perioden 2013-2015. Fylkeskommunen ba så museene ta på seg oppdraget med å ordne, bevare og formidle arkiv og fotosamlinger skapt i privat sektor i Telemark. Det resulterte i etableringen av Telemarksarkivet i 2015. Telemarksarkivet er en paraply for samarbeid og koordinering av privatarkivarbeidet, med formelle strukturer i de tre konsoliderte museene, inkludert Arbeiderbevegelsens Arkiv i Telemark. Vi er også det fylkeskoordinerende leddet i nasjonalt arkivarbeid. Til nettverket hører felles bevaringsplan, felles virksomhetsplan, fagsamlinger og felles nettside. Vi har gjennomført mange ulike samarbeidsprosjekter og fortsetter med det. Målet vårt er at samfunnsminnet for Telemark skal være mest mulig helhetlig, representativt, forsvarlig oppbevart, håndtert i samsvar med lovverk og etter arkivfaglige prinsipper, og ikke minst kjent og best mulig tilgjengelig for et allment publikum. Vi formidler privatarkiver også gjennom ordinært museumsarbeid.

Privatarkiver er arkiver etter bedrifter, organisasjoner, frivillige foreninger, gårdsarkiver og arkiver etter privatpersoner og er like viktige som offentlige arkiver når historien vår skrives. De er kilder til framtidens Norges-historie. Telemarksarkivet forvalter mer enn 4000 hyllemeter privatarkiver fra 1500-tallet til i dag og over 3,4 millioner fotografier. I tillegg har vi arkiver som inneholder film og lyd.

Styringsgruppa i Telemarksarkivet består av de tre museumsdirektørene Anna Hereid, Dag Rorgemoen og Barbara Ida de Haan. Leder for styringsgruppa har vært Dag Rorgemoen og koordinator Ellen Rodvang.

Det var 3,0 stillinger som arkivar og 2,4 fotoarkivarstillinger i Telemarksarkivet i 2024. Antall stillinger er synkende over tid på grunn av museenes økonomiske situasjon. Museene, og arkivarbeidet spesielt, har vært rammet av mangel på kompensasjon for pris- og lønnsvekst fra staten (ABE-reformen 2013-20) og fylkeskommunens driftsmidler til Telemarksarkivet fra 2015 til 2024.

*Arbeidslaget som flyttet arkivet etter Vest-Telemark næringsbygg.
Foto: Benedikte Nes/Vest-Telemark museum.*

*I 1997 var det jubileumsfeiring hos Vest-Telemark Bilruter. Disse veteranbussene representerte selskapene som i 1972 hadde slått seg sammen til Vest-Telemark Bilruter.
Foto: Ragnar Haugstøl/ Vest-Telemark museum.*

Aktivitet i 2024

I mars hadde vi et halvdagsseminar med Arkivverket og fylkeskommunen. Det var en nyttig samtale om våre utfordringer og fylkeskommunens handlingsrom.

Det har vært avholdt fire møter i styringsgruppa i året som gikk. Det ble sendt søknad om driftsmidler til Telemarksarkivet for en felles IT-arkivarstilling til den nye Telemark fylkeskommune innen budsjettfristen 1. juni. Søknaden ble avslått.

Den internasjonale Arkivdagen ble markert: arrangement på Telemark museum med to foredrag innenfor temaene sykdom, smerte, lidelse og død. Helsehistoriker Georg Moseng holdt foredraget «å velge mellom pest og kolera», og fotoarkivar Ida Pedersen om «post mortem foto». Norsk Industriarbeidermuseums arrangement ble utsatt til oktober pga streik hos foredragsholder, men det ble til slutt et foredrag av Harald Østgaard Lund som fortalte om måter fotografier av avdøde ble brukt frem til 1930-tallet.

Koordinator har deltatt i tre nettverksmøter i det nasjonale privatarkivnettverket, to digitale og et fysisk i Bergen. En presentasjon av Telemark museums prosjekt «Rikard Berges folkeminnesamling ut på digitalarkivet» ble holdt for privatarkivnettverket. To av oss deltok på det 9. Norske Arkivmøtet i Oslo. To deltok også på årsmøtet til Arkivforbundet. Koordinator har sendt uttalelse til Arkivverket om utviklingsmidlene til arkivfeltet i 2024.

Det har vært en fagsamling på Vest-Telemark museum med tema Tingenes metode, der Lars Risan holdt en presentasjon basert på boka med samme navn.

De tre museene søkte sammen på Arkivutviklingsmidler og fikk det vi søkte om, kr 600 000,- for det to-årige prosjektet Telemarks bygningsarv på 1900-tallet. 2025 er andre året. I tillegg søkte vi Stiftelsen UNI og fikk kr 300 000,- til samme prosjekt. Det handler om bevaring, ordning og formidling av tre arkiver: Hydros tegningsarkiv, Skiensfjordens entreprenørforretning og Vest-Telemark næringsbygg. Til sammen dekker arkivene hele 1900-tallet og har hele Telemark som nedslagsfelt. Telemarksarkivet har god løpende dialog med Arkivverket nasjonalt og har avholdt et dagsseminar i samarbeid med Arkivverket om kassasjonsvurderinger i året som gikk. Alle tre museene brukte prosjektmidler til prosjektstillinger. Telemark museum og Vest-Telemark museum er begge godt i rute i forhold til planen. NIA var alltid klar

over at det var en stor oppgave, men det har blitt tydelig i løpet av året hvor mye større enn forventet den er og hvor mye ekstraarbeid HMS-utfordringene til arkivlokalet medfører. Detaljnivået skrur ned i 2025, for å komme i mål med oversikt over materialet i løpet av prosjektperioden.

I april reiste koordinator for Telemarksarkivet og arkivansvarlig NIA til Vestfold for å høre om Vestfoldsarkivets arbeid med næringslivsarkiver. Vestfoldsarkivet kom på besøk i retur i oktober, da til Telemark kunstmuseum. Det ble på bakgrunn av disse møtene laget et utkast til en avtale mellom Telemarksarkivet og Vestfoldsarkivet om arbeidsmetodikk og samarbeid i møte med næringslivsarkiver. Denne trengte noen interne avklaringer, og kom derfor ikke helt i mål i 2024.

Arkiv og fotosamling etter den jødiske familien Becker ved Telemark museum ble tatt inn på Norges dokumentarvsliste i 2024.

Det ble gjort et stort arbeid med sortering og digitalisering av fotosamling etter Telemark Bilruter. Over 700 bilder fra samlinga er publisert på Digitalt Museum. Posting på Facebook/Instagram om materialet fikk mange delinger og stor rekkevidde og vi ser at det har ført til mye aktivitet på Digitalt Museum.

*Et eksempel på tegning av privat bolig fra arkivet etter Hydro på Rjukan.
Foto: Ingelinn Kårvand/NIA*

Arkivordning og digitalisering

De tre museene tar imot og ordner privatarkiv som blir katalogisert i databasen Asta og så lagt ut på den nasjonale nettsiden Arkivportalen, som er tilrettelagt for arkivbrukere/publikum. Museene har også egne tjenesteavtaler med Digitalarkivet for å kunne legge ut skannede dokumenter der. Til daglig ordningsarbeid hører bevarings- og kassasjonsvurderinger, rengjøring, ordning, emballering, juridiske vurderinger, registrering, digitalisering og magasinering. I tillegg svarer vi på publikumshenvendelser, betjener lesesal etter avtale, og bistår og rådgir bedrifter og organisasjoner.

Arkivregistrering 2024	TM	NIA/AAT	VTM	Samla
Hyllemeter tilvekst	70	8	71	149
Hyllemeter nyordnete arkiver	70,5	2	3,2	75,7
Total mengde registrerte arkiv	677	1 020	257	1 954
Total mengde publiserte arkiv	677	912	220	1 809
Henvendelser fra publikum	166	119	64	349
Arkivbesøk lesesal	51	16	5	72
Filer på digitalarkivet.no per 31.12.24	81 279	1 324	3 570	86 173

Foto

Telemarksarkivet forvalter store mengder historiske foto fra regionen, fra de tidligste i fotografiets spede barndom på 1840-tallet til i dag. Fotografier registreres i databasen Primus og publiseres på Digitalt Museum, der publikum kan laste ned bilder som er falt i det fri gratis mot kreditering.

Fotoregistrering 2024	TM	NIA	VTM	Samla
Totalt antall foto registrert	114 526	94 237	14 032	222 795
Totalt antall foto publisert	31 816	47 244	13 263	92 323
Digitalisert i 2024	3 789	1 803	1 085	6 677
Publisert i 2024	1 432	1 637	1 085	4 154
Sidevisninger Digitalt Museum	245 977	123 561	31 520	401 058

*Den store fotosamlingen til Telemark museum
ble før jul satt på paller i to store kjølecontainere
i påvente av nytt magasinbygg.
Foto: Camilla Velle/Telemark museum*

Prosjekter 2024

Det går mye tid til å planlegge prosjekter og søke prosjektmidler. Det er imidlertid helt nødvendig å få tilført ekstra midler både for ordnings-, bevarings- og utviklingsarbeid. Under er oversikt og status på prosjekter som har fått prosjektmidler i 2024.

MAP- arkiv og magasinprosjekt 2022-2026

I 2022 ble et stort prosjekt for å lage gode klimatiserte foto- og arkivmagasiner i Arkivbygget ved Telemark museum og ny innredning i magasinbygget på Lundetangen igangsatt. Byggene skal også få universell utforming og bedre infrastruktur for arbeidet med samlingene. Arkivbygget er prioritert først blant annet pga tilstanden til deler av fotosamlingen. I 2024 ble kjelleren i arkivbygget tømt: Fotosamlingen ble plassert på paller i to kjølecontainere der de må stå til nye magasiner er på plass. Uordnet arkivmateriale ble gjennomgått, ikke arkivverdig materiale ble kassert og resten lett rengjort. Hele boksamlingen ble rengjort og pakket i syrefri tyvek før transport. Byggeriet ble lagt ut på offentlig anbud som totalentreprise senhøstes. Prosjektet er ikke fullfinansiert og det må arbeides med flere finansieringskilder.

Fra lesesalen til verdensveven

I 2023 ble NIA gitt tilsagn for 2024 om verdensarvmidler til tegningsprosjektene etter Hydro. Prosjektet Fra lesesalen til verdensveven går på å forbedre oversikt over både materialet og forholdene som er særlig viktig gitt UNESCO verdensarvstatus. Dette prosjektet går parallelt med arbeidet med Telemarks bygningsarv, og i 2024 har vi blant annet engasjert en papirkonservator som gjennomgikk tilstanden på tegningene på generell basis.

Oversikt over pågående prosjekter, tilskudd og tilsagn i 2024

Prosjektnavn	Tilskudd	Tilskuddsgiver	Prosjektperiode
Fra Lesesalen til Verdensveven	500 000	Riksantikvaren, verdensarvmidler	2024-2025
MAP - arkiv og magasinprosjekt	1 300 000	Bache, Vauvert og Hovunds fond	2022-2026
Telemarks bygningsarv på 1900-tallet	600 000	Arkivverket	2024-2025
Telemarks bygningsarv på 1900-tallet	300 000	Stiftelsen UNI	2024-2025
Sum prosjektmidler	2 700 000		

I desember 2024 ble arkivet etter den jødiske familien Becker tatt inn på Norges Dokumentarvliste. Det ble offentliggjort under et arrangement i Trondheim med Kulturdirektoratet som vertskap. Foto Øystein Rambjør Holten.

*I arbeidet med historisk materiale blir det med jevne mellomrom nødvendig med verneutstyr.
Foto: Siri Hjelsvold/NIA*

TELEMARK
MUSEUM

Norsk Industri-
Arbeidermuseum

telemark
museum

TELEMARKSARKIVET